

Núm. 19

Militància sociopolítica i espiritualitat

Jesús Renau

DOCUMENTS D'ACO

Pla de Formació-7

Militància sociopolítica i espiritualitat

Jesús Renau

Documents d'ACO núm. 19
Primera edició: 2008

Disseny de la coberta: Montserrat Corbera

Rivadeneira, 6, 8a. planta 08002 Barcelona
Tel. 93.412.48.88
c/e:aco@treballadors.org
<http://www.treballadors.org/aco>

SUMARI

Introducció

I. Relacions humanes

1. Plantejament
2. Visió de fe
3. Treball de grup
4. Suggestiments per a la pregària

II. El ciutadà

1. Plantejament
2. Visió de fe
3. Treball de grup
4. Suggestiments per a la pregària

III. El poble

1. Plantejament
2. Visió de fe
3. Treball de grup
4. Suggestiments per a la pregària

IV. La confrontació

1. Plantejament
2. Visió de fe
3. Treball de grup
4. Suggestiments per a la pregària

V. La utopia

1. Plantejament
2. Visió de fe
3. Treball de grup
4. Suggestiments per a la pregària

Apèndix

1. Reflexió sobre el temps i la programació
2. Exercicis, recessos i trobades
3. Algunes formes de pregària personal

Nota conclusiva

INTRODUCCIÓ

En els moments actuals estem vivint una certa crisi de la societat democràtica. La mentalitat de clients està desdibuixant la del ciutadà o ciutadana. La globalització econòmica s'emmarca en la carència efectiva del control democràtic. L'opinió pública resta molt mediatitzada per uns mitjans de comunicació, la majoria dels quals estan al servei dels beneficis del capital. Hi ha gent que entra en la política per tal de trobar una feina, un sou, unes relacions i uns avantatges, que poc tenen a veure amb el bé comú. I podríem anar afegint elements d'anàlisi que ens portarien a la sospita que el nostre sistema està malalt, afectat interiorment per una suma de "virus" que van provocant que el poder real ja no estigui en el poble i ben poc en els representants elegits per ell.

Enfront d'aquesta realitat hi ha varietat de respostes: passar del tema, desmobilitzar-se, anar aguantant, professionalitzar la política... i també reaccionar èticament per ajudar a superar la situació en el possible i ajudar a crear nous horitzons socials i polítics.

Els creients tenim experiència que en els grans moments personals i comunitaris cal pouar en els fonaments de la nostra esperança. Quan anem a les arrels, al nucli central de la nostra vida, a aquella espiritualitat que ha d'alimentar la lluita, que ha d'acompanyar el fracàs i mantenir la humilitat en l'èxit, aleshores ens enfortim i entenem que la tasca, un cop discernida, per ella mateixa pot portar ja un futur millor.

Aquest escrit, va dirigit a militants de l'Acció Catòlica Obrera. Homes i dones que han forjat la seva fe en Jesús i la seva pertinença a l'Església des de la realitat del món del treball, dels barris, de la perifèria i de la

lluita pels drets de tots els éssers humans. El nostre intent és molt senzill: mirar d'ajudar. Ajudar a unir força interior i capacitat d'acció, presència de Déu i presència del món, fe i lluita social, vida de comunitat i militància social i política, joia de pasqua i dolor per tantes opressions, i en el fons de tot anar esdevenint incombustibles, no per un fonamentalisme estúpid i poruc, sinó per causa d'aquella saviesa que ens és donada per l'Esperit Sant.

Hem escollit cinc temes:

- I. *Relacions humanes*. Àmbits: familiar, comunitari, eclesial, social i polític.
- II. *El ciutadà*. Àmbits: drets i deures. Camins d'informació.
- III. *El poble*. Àmbits: la democràcia, municipal, nacional i mundial.
- IV. *La confrontació*. Inevitable. Ètica de la confrontació. Sindical, política, cultural i moral.
- V. *La utopia*. Un altre món és possible. Regne de Déu.

Seguirem en cadascun d'ells un procés semblant: *plantejament, visió de fe, treball de grup i suggeriments per a la pregària*.

Afegirem a aquestes qüestions un apèndix sobre algunes mediacions pràctiques que puguin ajudar a la vida militant des de la perspectiva de l'espiritualitat, com són la pregària personal, un cert ordre de vida espiritual, la revisió, etc.

I. RELACIONS HUMANES

I. Plantejament

L'ésser humà arriba a ser persona conscient i responsable com a resultat d'una xarxa incalculable de relacions humanes a molts nivells. Són els altres que ens han ajudat a ser. La vida, el coneixement, el despertar dels sentits, les capacitats, l'acció, l'amor, la previsió, cultura i cura de nosaltres... hi són a la vida, gràcies a les relacions que hem tingut i continuem tenint.

Sens dubte la família és el primer i primordial àmbit de relacions. Durant els primers anys de la vida l'infant es va modelant en la relació familiar, sobretot la dels pares. Són anys fonamentals per a la formació afectiva i de valors, l'actitud oberta envers el món i el despertar de la curiositat sobre les qüestions fonamentals de l'existència.

A la família caldrà anar-hi afegint l'escola, les amistats, la parentela, els ambients socials, esportius, religiosos, etc., en els quals la persona de l'infant va creixent i va formant el seu món interior de valors, sensacions i vivències.

A partir de certa edat són els amics i companys els que van guanyant espai de relació. I així pas a pas s'arriba a les relacions afectives, les dels companys de l'empresa, universitat, treball, comunitat, esport i lleure. Una persona adulta és el nus d'un complicat centre de relacions de tota mena en molts camps diversos, entre els quals destaquem el laboral, la ciutadania, el comunitari eclesial, les amistats, la família, els coneguts... de

forma que deien els antics amb raó: *homines sunt relationes*, els éssers humans són relacions.

Avui en dia la xarxa de relacions interpersonals rep infinits impactes de tota mena mitjançant la publicitat, la informació, la comunicació directa o indirecta, les opinions públiques, la pertinença a agrupaments, comunitats, col·lectius de tota mena... Moltes d'aquestes influències ens arriben clarament i són un ajut per formar-nos una opinió personal, i moltes d'altres ens impacten de forma més o menys conscient i ens marquen més enllà de la nostra llibertat i criteris personals.

Prendre consciència de quines són les nostres diverses relacions i quin lloc ocupen en el marc del nostre univers interior és condició de maduresa personal. A partir d'aquesta consciència, que sempre està oberta i en procés, és quan anem esdevenint capaços de responsabilitat, decisió, amor, sacrifici i valoració. I aquesta capacitat és fonamental en tots els àmbits. No n'hi ha prou, però, de prendre consciència; molts cops cal donar un pas endavant des d'un punt de vista crític a l'hora de saber emprar la nostra llibertat en funció dels objectius vitals i d'aquelles decisions que han marcat el nostre camí. Esdevenir persona madura en aquests nivells no sols és fonamental per a la persona mateixa, per als seus familiars, amics i companys, sinó també per a la societat, l'Església i els diversos àmbits de col·lectivitat en què ella és part activa.

2. Visió de fe

La fe rebuda i que alimenta la nostra vida de creients il·lumina de forma molt gratificant el valor, el coneixement i el sentit de ser humans en continuada relació. La fe, que és Bona Nova, ens comunica quelcom molt important sobre Déu, sobre nosaltres, sobre el món i sobre la terra i el cosmos.

– *Déu és comunitat.* La salvació que Jesús va dur al món, de retruc va manifestar realitats importants sobre Déu, precisament en l'alliberament que Ell va fer i oferir. El Déu sempre misteriós, transcendent i innominable, en la vida, la mort i la resurrecció de Jesús, il·luminades per l'acció de l'Esperit, se'ns va manifestar com a Pare, Fill i Esperit Sant. La fe no va arribar a aquesta creença pels camins de la reflexió metafísica, sinó per

l'experiència d'alliberació salvadora en la història humana. Salvant i oferint salvació Déu es va manifestar com a comunitat trinitària en unitat, fent de la relació interna d'amor la capacitat infinita d'aquest Ésser que ho és Tot en tot.

– *Nosaltres, fills de Déu.* La fe il·lumina també des de Déu la nostra identitat personal i comunitària. Nosaltres no som el resultat d'un atzar, sinó d'una Voluntat d'amor. L'existència humana ha estat preparada des de la nit dels segles i de l'univers per tal que esdevingués una possibilitat real capaç de llibertat, coneixement, consciència, capacitat transformadora i amor. El que en diem lleis de la natura queden il·luminades per la fe com a processos vers un terme. La persona humana i la comunitat humana, ja hi eren en potència en els inicis del procés, i ara també hi són com a realitat llançada vers un futur, dit punt "òmega", que en Crist tot trobarà la dimensió de la màxima filiació divina en éssers contingents. Fills de Déu pel voler lliure d'Ell ho som més encara des de Jesús, un dels nostres, que en el seu Amor ens abraça a tots com a germans seus i ens adopta com a fills del Pare en l'Esperit Sant.

– *Un món en progrés.* Hi ha un disseny de Déu envers la humanitat, que respectant els marges de la naturalesa i de la llibertat humana guia el món vers la seva plenitud. Molts cops som temptats en aquesta fe, ja que les evidències del mal en el món i la mateixa constatació dels propis límits ens porten al dubte de què fa Déu per evitar-ho. Voldríem que la seva providència respongués a les nostres formes de pensar, però Déu transcendeix la nostra ment i els seus camins, per dir-ho d'alguna manera, s'escapen a la nostra manera de valorar la realitat.

Amb tot, si anem establint comparances en una mida com de dos-cents anys és innegable que la humanitat va fent un procés progressiu en molts aspectes, no sense grans conflictes. En aquests progressos sempre es dona el fet que són el resultat de les relacions entre persones. Encara que molts cops s'atribueixen a un personatge o grup determinats, normalment són el resultat d'un treball col·lectiu, d'unes relacions en les quals molts i moltes hi han aportat el seu gra de sorra. El món va endavant per la participació i la relació de la gent.

3. Treball de grup

1. Reflexió personal i posta en comú sobre quines han estat per a cadascú de nosaltres les dues o tres relacions fonamentals a la nostra vida. Podríem analitzar els seus valors, el que han significat per a nosaltres i com les veiem des de la nostra situació actual.

2. Revisió de les relacions laborals. En els darrers anys pensem que hi ha aspectes que han millorat, i al contrari, hi ha deteriorament. Quines causes ens semblen que han influït en aquestes situacions?. Quines són les nostres utopies sobre el tema, entenent per utopia un ideal que pugui arribar a ser real.

3. Cada creient té una història personal de fe. Hem experimentat que la fe no té res a veure amb una ideologia o amb una filosofia. Quina ha estat la nostra relació amb Déu? Quina és ara? I com podríem descriure la que Ell ha tingut i té amb nosaltres en aquests moments de la nostra vida?

4. Suggestiments per a la pregària

Respecte a aquests suggeriments per a la pregària i als dels capítols següents, tingueu en compte que en un dels apèndixs trobareu un esquema orientatiu sobre la meditació i la pregària, que poden ajudar a pregar.

1. Fer present a la nostra imaginació i a la nostra consciència algunes persones amb les quals tenim una relació especial per raons familiars, afectives, laborals, eclesials... Encomanar-les al Senyor, pregar per elles, mirar de capir el testimoni que ens comuniquen. Hi pot ajudar tenir davant la seva foto.

2. Contemplació o estudi d'evangeli sobre algun text significatiu de com Jesús es relacionava. Per exemple, la trobada del Senyor amb la samaritana (Joan 4, 1-42). Procés de la conversa. Implicació personal. Preguntes i respostes. Mútua donació. Moments de canvi. Com va quedar cadascú després de la trobada... etc. Mirar de fer-ne alguna aplicació per a la nostra vida.

II. EL CIUTADÀ

I. Plantejament

En els darrers segles, i no sense greus conflictes, s'ha passat de súbdit a ciutadà. El súbdit era l'home o la dona sotmesos a un poder, que manava molt, feia la llei de forma directa o indirecta, jutjava, exigia impostos i es comprometia a certes proteccions en casos determinats. El model més pregon del súbdit es donava en el món feudal rural, que era on vivien la majoria de la gent. En canvi els que vivien en determinades ciutats o viles havien anat adquirint uns furs, uns drets i garanties. Parlaments o consells urbans defensaven aquests drets, molt cops donats graciosament pels monarques amb la finalitat d'equilibrar d'alguna manera el poder feudal. Ciutadà ve de ciutat. Els homes de famílies arrelades a la ciutat i ben reconegudes eren els ciutadans. Les dones eren legalment marginades llevat que fossin esposes dels ciutadans.

Els processos de canvi de súbdits a ciutadans varen ser conseqüència de lluites d'alliberament i revolucionàries. Cal destacar la Declaració de Virgínia l'any 1776, quan les colònies angleses de l'Amèrica del Nord es van independitzar del Regne Unit; i les diverses declaracions dels drets de l'home que en el període revolucionari francès van proclamar-se i modificar-se entre 1789 i 1793.

Sota el mot de ciutadà hi ha un reconeixement que la persona és subjecte de drets i de deures. El canvi amb la idea anterior de súbdit és que aquests drets i deures són una realitat identitària amb el fet de ser ciutadà. No són una concessió d'un poder superior. El ciutadà és en

si mateix capacitat i poder; per exercir-lo, té uns drets i uns deures. La suma de ciutadans i ciutadanes és el poble, que aglutina tot el poder, per sobre del qual no hi ha ningú sinó les lleis legítimes que el poble mateix s'ha donat directament o mitjançant els seus representants. Per això les revolucions socials en contra de l'antic sistema van anar acompanyades de declaracions dels drets humans.

A la nostra societat, que reconeix teòricament el valor de la ciutadania, de fet s'està donant un nou procés que el podríem definir com el pas del ciutadà al client consumista. El sistema econòmic dominant, la publicitat, el màrqueting, i la globalització estan provocant que l'interès real vagi abandonant la tasca del bé comú, que és en sentit ampli la política, per la valoració dominant dels drets i deures del consumidor i client. Fins la mateixa política va abandonant en gran part les valoracions d'altres temps per centrar-se en un economicisme que pugui satisfer de forma sostenible i creixent les demandes del client i el consumidor. Podríem doncs dir que hem passat i estem passant del súbdit al ciutadà, i del ciutadà al consumista client.

Per altra banda l'home i la dona actuals van prenent consciència que la nostra forma de vida té uns límits, que vénen d'una doble font: les escandaloses desigualtats entre humans i l'esgotament previsible dels recursos. Un altre model de vida cada cop es veu com més urgent i possible, en el qual les necessitats bàsiques estiguin cobertes per a tothom i es racionalitzin els recursos en el marc d'un canvi climàtic menys agressiu en la mesura del possible; i tot gràcies a unes alternatives energètiques i de consum que frenin el salvatge desenvolupament actual. Potser s'està enunciant que el ciutadà serà menys client consumista i s'anirà transformant en més ecologista.

2. Visió de fe

Són molts els elements que des de la fe poden il·luminar la identitat i la missió del ciutadà o ciutadana. Molts d'aquests elements troben les seves arrels i fonaments a l'Antic Testament. L'alliberament de l'esclavitud i de la desprietada submissió del poble d'Israel als poders de l'Egipte no és un paradigma únicament per a aquell poble escollit, sinó que manifesta la Voluntat de Déu envers tota opressió injusta. La Paraula de Déu que ens

narra el relat de l'alliberament no es limita a un record exemplar sinó que vol esdevenir actualitat per als pobles oprimits.

L'alliberament mostra el valor de la persona que és part del poble. Sense parlar a la Sagrada Escripura encara d'uns drets com els que actualment tenim, de fet l'ésser humà és situat com a quelcom de central a l'univers. Un ésser humà capaç d'estimar Déu amb tot el cor, amb tota l'ànima, amb totes les forces, i als altres com a un mateix. Per això quan amb el pas del temps les formes d'opressió tornen amb noves o velles figures, els profetes en nom del Senyor denuncien, critiquen i amenacen els provocadors de tanta injustícia. Aquells més pobres com poden ser les viudes, els orfes, els malalts o els estrangers esdevenen els preferits del Senyor; els subjectes de l'atenció justa i servicial d'una societat que viu en comunió amb Déu. Si manca aquesta dimensió, tot el culte, totes les ofrenes, rituals i sacrificis esdevenen caricatures falses de la relació amb Déu, una mena de burla grotesca de la seva Voluntat. Ell mateix expressa que n'està fart de tanta hipocresia i manca de coherència.

Jesús dona nova llum a aquesta visió ja tan positiva de l'ésser humà. Les Benaurances, el sermó de la muntanya, la paràbola del Judici final, les actituds del Senyor envers els oprimits, els malalts i els marginats mostren aquella identificació que Ell viu i vol transmetre amb els sectors més explotats de la gent. La forma com Jesús es va relacionar amb els homes i les dones del seu entorn i del seu país confirma plenament el seu missatge. Reconeguts i reconegudes com a persones, en especial la gent malalta, els que eren considerats com a posseïts per esperits malignes, els leprosos, etc., Jesús els reconeixia en la seva dignitat.

La fe ens ajuda a comprendre que ningú no és una casualitat. Ni que la seva vinguda al món hagi estat no volguda, hagi sigut una realitat evitada o casual, Déu des de el primer moment estima aquell ésser humà, el destina a la plenitud, és fill o filla en el Fill, i li fa una proposta de vida eterna feliç. Evidentment els ritmes familiars, socials, polítics, econòmics i les contingències imprevistes de la història humana poden marcar positivament o negativament aquesta vida personal. Déu respecta aquests ritmes, però sempre en l'interior de la persona hi ha una Veu de vida, d'amor i de bondat, que, ni que restés sufocada, mostra la possibilitat peculiar d'aquella filiació que Crist ha guanyat per a tota la humanitat. No podem entendre els camins interns de totes les persones. És una pretensió que ens supera absolutament. Misteri amagat en les

consciències i en el diàleg essencial intern de cada ésser humà. Però sí que creiem que Déu no margina cap dels seus fills i filles en el punt essencial de la relació. Intel·ligible ens pot semblar capir el camí de Déu en moltes vides, però sabem que hi és i que hi és precisament en amor. Aquell amor que respecta profundament la llibertat i accepta les seves conseqüències, que molts cops poden culminar en un augment del mal en el món. Ni així Déu abandona els seus fills, que per això Jesús va afrontar fins a la mort aquesta presència de Déu en la més gran injustícia i opressió. Des de la creu de Jesús ens parla a tots, opressors i víctimes, justos i pecadors, explotadors i explotats, car per a tots hi ha una paraula de vida, de novetat i de resurrecció.

3. Treball de grup

1. A la nostra societat, en quins àmbits creus que hi ha més consciència ciutadana, i al contrari, en quins s'està perdent, i per què? Com potenciar aquesta consciència identitària del ciutadà?

2. La globalització econòmica, cultural, ideològica i política, com estan influïnt en la consciència de ciutadania? En quines dimensions possiblement aquesta consciència resta enfortida, i al contrari, en quines resta empobrida?

3. Conseqüències en què la mentalitat del client afecta els pares de família en relació a l'escola, els pacients en relació a la sanitat, els ciutadans en relació a l'administració i els creients en relació a l'Església? Aspectes positius, dubtosos i negatius. Raons i camins de superació.

4. Opinió global sobre "l'educació per a la ciutadania".

4. Suggeriments per a la pregària

1. Lectura, reflexió, examen de consciència i discerniment personal sobre aquest text de la doctrina social de l'Església ("Compendio de la Doctrina social de la Iglesia", n. 189):

"Consecuencia característica de la subsidiaridad es la participación, que

se expresa, esencialmente, en una serie de actividades mediante las cuales el ciudadano, como individuo o asociado a otros, directamente o por medio de los propios representantes, contribuye a la vida cultural, económica, política y social de la comunidad civil a la que pertenece. La participación es un deber que todos han de cumplir conscientemente, en modo responsable y con vistas al bien común.

La participación no puede ser delimitada o restringida a algún contenido particular de la vida social, dada su importancia para el crecimiento, sobre todo humano, en ámbitos como el mundo del trabajo y de las actividades económicas en sus dinámicas internas, la información y la cultura y, muy especialmente, la vida social y política hasta los niveles más altos, como son aquellos de los que depende la colaboración de todos los pueblos en la edificación de una comunidad internacional solidaria. Desde esta perspectiva, se hace imprescindible la exigencia de favorecer la participación, sobre todo, de los más débiles, así como la alternancia de los dirigentes políticos, con el fin de evitar que se instauren privilegios ocultos; es necesario, además, un fuerte empeño moral, para que la gestión de la vida pública sea el fruto de la corresponsabilidad de cada uno con respecto al bien común”.

2. Pregar sobre el següent text d'Isaïes 59,1-8, constatant la seva actualitat, descobrint quin Déu és el que parla i com ha de ressonar en el nostre cor aquest missatge:

La mà del Senyor
no és pas tan dèbil
que no pugui salvar,
ni tan dura la seva oïda
que no pugui sentir-hi.
Són les vostres culpes
que han obert un esvoranc
entre vosaltres i el vostre Déu;
els vostres pecats
li tapen la cara
i no us pot sentir.
Teniu les mans brutes de sang
i els dits tacats de rapinya;
obriu la boca només per mentir,
a cau d'orella escampeu traïdories.

En els tribunals
ningú no reclama amb justícia,
ningú no pledeja amb lleialtat.
Es fien d'acusacions falses,
de proves sense fonament.
Conceben la malícia,
infanten crims.
Obren ous de serps verinoses
i teixeixen teranyines:
qui menja aquells ous, mor;
quan els obren, en surt un escurçó.
Ningú no es vesteix
amb aquelles teranyines;
són teles que no abriguen gens.
Són gent que actua amb mala intenció,
porten entre mans plans violents.

Corren per fer mal i prou,
tenen pressa per vessar sang innocent.
Maquinen projectes criminals,
deixen arreu devastació i ruïnes.
No coneixen els camins de la pau,
per allà on passen no hi ha justícia.
Avancen per camins tortuosos:
qui els segueix no coneixerà la pau.

III. EL POBLE

I. Plantejament

La sobirania radica en el poble. Aquest és l'eix del sistema democràtic: el poble sobirà. Va ser la Il·lustració i les revolucions de finals del segle XVIII les que van significar el final de molts segles en què la sobirania radicava en els reis, l'emperador o el papa, com a dipositaris d'un poder que procedia de Déu. El poble era el súbdit que havia d'acatar i servir als seus sobirans i les seves autoritats. Han quedat restes d'aquesta mentalitat. Podem recordar com durant el govern franquista, que va pujar per la derrota militar del govern legítim de la república, el dictador es considerava “caudillo de España por la gracia de Dios”.

Teòricament ara el poder radica en tot el poble. Cada ciutadà té com un fragment d'aquest poder, que exercita segons les lleis de representació i de participació. Aquest és el fonament radical de la societat actual.

La reflexió sobre el poble, sobre la gent, la ciutadania, es pot fer des de una doble perspectiva: les relacions socials i el procés d'una humanitat cada dia més global.

Les relacions socials vénen molt marcades per l'economia. Les anàlisis que en el seu dia va fer Marx sobre el materialisme històric i les previsions que feia sobre el procés de futur en gran part s'han mostrat com molt clarividents; molt més que les solucions que va propugnar. Existeixen les classes socials. Hi ha una lluita d'interessos. El gran capital és de fet el poder suprem de la societat. Les grans decisions són preses en funció del

màxim previsible excedent de benefici. Hi ha una continuada absorció d'empreses de forma que es van creant concentracions monopolistes de capital privat. La distància entre rics i pobres va creixent. La mateixa societat del benestar que va ser fruit de llargues lluites polítiques i de l'amenaça del comunisme imperialista, està avui amenaçada per un liberalisme salvatge...Aquesta situació demana per part dels militants que tenen com a projecte la defensa i promoció dels drets i del benestar de les classes socials obreres, populars, immigrants, marginades, etc., tot un treball coordinat en moviments, sindicats, partits polítics, associacions... El creient que ha fet de la persona de Jesús i del seu missatge el centre del seu projecte de vida i el dinamisme de la pròpia existència no pot desentendre's d'aquesta lluita per la justícia que brolla de la fe. En els documents socials de l'Església es diu un i altre cop que aquesta missió és part essencial del missatge del cristianisme.

La segona reflexió és el procés de caiguda de fronteres en el camp econòmic i social de forma que cada dia més hi ha un sol món. Això comporta una delicada situació, ja que a nivell internacional les regles del joc són els convenis i pactes signats entre els estats. Deixant a part el compliment dels convenis i les possibilitats reals de sanció o correcció, el problema més greu radica en la sobirania de cada estat, especialment quan el govern d'aquell estat no neix d'una democràcia real. Les legislacions socials, la capacitat del capital per trobar avantatges de tota mena en uns llocs més que en altres i la manca de lleis socials que defensin els drets dels treballadors, la formació de sindicats lliures, etc., ajuden a fer que hi hagi grans desnivells, a la creació d'atur i a altres calamitats evidents en el nostre món. No hi ha paral·lelisme entre la llibertat del diner i la unanimitat de drets i deures sota control democràtic. I els que pateixen d'una forma o altra aquesta situació són els pobles.

Cal afegir a aquesta situació global el lent desenvolupament de la democràcia de participació. Tota mena d'eleccions, lliures i sense cap mena de frau, són vehicle d'una democràcia representativa. No és poc, i ha costat molt de temps arribar-hi en més o menys plenitud. En canvi, la participació real a tots els nivells, la cogestió, la consulta, la recerca de consens i el diàleg honest i constructiu són elements que demanen desenvolupar-se tant a nivell ciutadà com a nivells empresarial, de les organitzacions, etc., com dels mateixos partits polítics. Un repte notable de cara a un futur més humà i de major respecte a la dignitat de les persones.

2. Visió de fe

Una fe o una espiritualitat que ens distanciés o separés d'aquestes realitats no respondria al missatge de Jesús. Sempre hi ha hagut la temptació d'allunyar-se del món per cercar una relació amb l'Absolut que alliberi dels compromisos socials que comporta el seguiment del Senyor. És una espiritualitat alienant, que possiblement cerca més el benestar i la comoditat personals que no el bé comú. Fins i tot la missió dels monàstics i eremites és la d'estar al servei del projecte del Regne de Déu emprant una forma de vida testimonial, acollidora, significativa d'uns valors i intercessora. La nostra fe, rebuda com un do, ens porta a prendre compromís pel poble, tenint especial cura i atenció dels pobres, els explotats, els impeditos, marginats i víctimes de tota mena d'injustícies.

Jesús va ser un home donat absolutament als altres. Els atenia, els escoltava, els sanava o ensenyava. Però no es va limitar a aquesta missió d'atenció personal, sinó que en la seva predicació, en les converses i controvèrsies cercava i il·luminava les situacions de forma que anava a l'arrel dels mals que curava. Per una banda negant la relació entre pecat i desgràcia o limitació; i després posant els fonaments espirituals i humans d'una forma alternativa de vida capaç de anar creant una nova humanitat. En el llenguatge actual diríem que Jesús va fer una tasca assistencial i una tasca estructural. La seva misericòrdia i bondat que es centrava en les persones concretes i s'hi projectava en un amor alliberador, el portava també a les causes i als camins estructurals del bé comú. I tot plegat Jesús ho vivia i ho feia des del Pare i l'Esperit de vida com a referències del Déu Amor.

La missió de Jesús envers les persones i els pobles no va restar estroncada amb el seu assassinat. No va ser una bonica i exemplar història col·lapsada pel poder; al contrari, el fet pasqual, la ressucitació d'Ell mateix, van conduir, per l'obra de l'Esperit, a fer que aquesta missió s'anés realitzant durant la història humana fins avui. Nosaltres, militants socials i polítics creients, participem de la mateixa missió de Jesús, en la doble variant, atenció personal i lluita estructural. Aquesta missió és expressió d'una vida espiritual que li dóna sentit i es nodreix del compromís pràctic. La comunió amb Ell ens fa participar dels seus sentiments i ens porta a l'atenció a les persones i a la lluita d'alliberament dels mals que els afecten. La comunió amb Ell ens porta també a l'anàlisi social per descobrir les

causes de la injustícia, el mal estructural i les estratègies perverses que destrueixen persones, pobles i natura. Una espiritualitat personalitzada i una espiritualitat social i política, que lluita pel bé personal i pel bé social des de Jesús que és amb nosaltres.

Les comunitats cristianes de tota mena i estructura són cridades per l'Esperit a establir en elles un conjunt de relacions internes que siguin significatives d'una manera justa i fraternal de conuiuere. Molts cops contaminades pels criteris i els valors del sistema social ara en vigor, aquestes comunitats no donen aquest testimoni que és urgent per al nostre món. Quan deixen de ser signe clar i alternatiu es degraden de forma que provoquen la reacció contrària a la crida missionera del Senyor. El Poble de Déu dintre del poble està cridat a significar, no des del poder ni des de la força, que hi ha unes relacions justes i fraternals que són possibles i que actualment són realitat testimonial.

3. Treball de grup

1. La nostra és una societat laica. Té les seves estructures, lleis i formes de funcionar i progressar. Com veiem la implicació dels cristians, dels militants creients en el marc actual, per no caure en dos extrems: inhibició subjectivista o estructuralisme cristià? Què significa i com es viu evangelitzar les nostres estructures socials i polítiques?

2. Quines experiències d'espiritualitat podem aportar des de la nostra lluita social i política? Per exemple: vida de pregària personal i comunitària, lectura de fe sobre fets i persones, signes del Senyor, silenci i desert, esperança incombustible...

4. Suggeriments per a la pregària

1. Lectura, meditació i posta en comú de Joan 13,1-20, des d'una perspectiva social, política i d'Església. El mateix sobre Marc 12,14-17. Acabar en una oració comunitària.

2. Pregària sobre el mapa del món. Anar passant pels cinc continents, intentant tenir una mirada de misericòrdia i d'aquella fam i set de justícia de les benaurances. Peticions i compromisos.

IV. LA CONFRONTACIÓ

I. Plantejament

La vida social i política comporta freqüentment confrontacions a diversos nivells: ideològic, estructural, competitiu, defensa d'interessos, lluita pel poder... No pot ser d'altra manera. La confrontació no és en ella mateixa una realitat negativa, encara que a vegades es poden donar, i es donen, confrontacions fanatitzades, violentes o en què sembla que tot s'hi val per aconseguir els propis objectius.

Una de les confrontacions més clàssiques, i que avui segueix si bé de formes molts diverses, és la lluita de classes. Una gran massa de persones viu del sou del seu treball que està contractat amb empreses i organitzacions econòmiques i socials de tota mena. És la classe treballadora, la majoria de la població laboral, en la qual hi ha molts estatus diferenciats. Hi ha una lluita pels drets, per la dignitat, pels temes econòmics, etc., que porta a una confrontació inevitable. En les societats més desenvolupades aquesta confrontació es canalitza dintre d'unes estructures legals, que tenen previsió sobre els conflictes, les possibles vagues, els convenis... i en última instància la possible intervenció de les administracions públiques. S'ha fet un llarg camí de segles fins a arribar a l'actual situació, especialment a partir de la industrialització i dels conflictes socials dels segles XIX i XX. Però encara resten moltes realitats que han d'anar millorant segons els drets socials reconeguts per la declaració dels drets humans. Per posar un exemple, resulta totalment escandalós i inadmissible que un mateix treball si el fa un home o una dona tingui una remuneració diferent,

favorable al primer. També des d'una mirada global constatem que una major part de països viuen encara en els processos més elementals dels drets socials. Realitat aquesta que és ben explotada pel lliure mercat de capitals per deslocalitzar empreses.

Moltes altres confrontacions es donen a la nostra humanitat com la de gènere, la de l'explotació dels recursos del tercer món, la diversitat d'interessos financers i econòmics, la lluites de mercat, la lluita contra tota mena de corrupció o d'explotació, i un llarg etcètera que no acabariem mai.

Aquestes confrontacions i lluites són realitats que es donen a la vida personal, comunitària i social. És part de la vida humana. I la mateixa raó ètica no les nega, sinó que posa el seu accent sobre la raonabilitat de l'oposició, i especialment sobre les formes correctes o incorrectes, humanes o inhumanes, per on van les confrontacions. Resultat d'aquest ètica, que sempre hem d'anar construint, és una moral concreta sobre el bé i el mal, el que és correcte o incorrecte, els límits de la lluita i la conjunció amb altres drets fonamentals de les persones i els col·lectius. Quan aquesta moral és poc valorada, quan no sovinteja el sentit i el valor de la justícia i el dret, la societat entra en un joc molt pernicios del tot s'hi val, del que guanyi el més fort i del domini sobre els altres, que generen un autèntic retrocés en relació al progrés humà.

2. Visió de fe

Des de la fe la nostra mirada en primer lloc es centra en la persona de Jesús. En els tres anys de la seva vida pública va crear una forta confrontació amb pràcticament tots els poders del seu temps. No és que Ell la cerqués, la confrontació, sinó que va ser conseqüència de la seva manera de viure, d'entendre la religió i de proposar una resposta a les situacions d'injustícia i explotació que veia en el seu entorn. Ell ajudava, curava, animava, explicava el Regnat de Déu, intentava donar llum a la realitat religiosa i conflictiva de la seva època, pregava i feia deixebles. La seva persona, la seva força alliberadora i la seva paraula anaven dirigides a tothom. No volia excloure ningú. Però va rebre la confrontació més dura i decidida dels poders que tenien al poble dominat i sotmès als seus interessos. Ja quasi des dels inicis de la seva vida pública molts es van fer

enemics de Jesús, el van voler eliminar i fins van aconseguir assassinar-lo legalment, emprant el poder de Roma.

El que és important en aquesta situació del Jesús confrontat és constatar la seva forma de respondre. No el van fer callar; al contrari, el seu amor als oprimits el va portar a un discurs clar, expressat de forma entenedora, humil, valent, dialogant, discutint i superant tota la por que podia produir l'amenaça constant. Humanament parlant, Jesús va perdre la partida, com tants i tants que han volgut fer progressar la humanitat en els valors i la dignitat de tota persona i de tota la persona. Ell va saber perdre amb gran dignitat fins a la mateixa tortura i a la mort injusta. Però l'acció alliberadora de Déu que ens ha enviat l'Esperit li ha donat tota la raó. L'hi ha donat en la nova vida que viu entre nosaltres i en la formació de la comunitat cristiana que va pelegrinant en els camins de la història.

En la confrontació per causa de la justícia, a favor dels oprimits, dels explotats i dels marginats, molts cops ens hi juguem el prestigi, el benestar, algunes vegades la mateixa vida, i no manquen complicacions, dubtes, lluites, malentesos de tota mena. Jesús és el model i la font de vida i de vigoria, de la qual participem per la presència del seu Esperit. Altres cops en la confrontació assolim objectius, no tants com desitjaríem, de major justícia, respecte, atenció als drets humans i millorament del benestar. Sempre ha de ser a través del diàleg, la raonabilitat, la paciència, l'acollida, el recte ús dels instruments democràtics, la legalitat, la no violència, la negociació i el treball per arribar al consens en el que sigui possible. Sempre en la humilitat, la netedat de tota mena d'interessos personals i el reconeixement de les possibles raons dels contraris.

La fe ens porta, doncs, a un estil de confrontació que no té res a veure amb el que normalment trobem en molts àmbits de la competència, la corrupció, l'engany i la coacció d'una gran part del nostre món. Hi ha una Bona Nova en Jesús sobre la manera de viure, també en les inevitables confrontacions. En aquest sentit aquell veure, jutjar i actuar que van iniciar els moviments obrers i populars de l'Acció Catòlica dels primers decennis del segle XX, han estat i són una vertadera escola de militància segons les valoracions de l'evangeli.

3. Treball de grup

1. Principals confrontacions que estem vivint en l'actualitat en els àmbits laborals, socials i polítics on ens movem. Veure quines tipus de confrontacions són en el grup les més freqüents, i concretar-ne una o dues. I aplicar la revisió de vida sobre ella o elles.

2. Una confrontació a favor de la justícia que brota de la fe, quins valors ha de mostrar i quins contravalors ha d'evitar? Recordar testimonis i exemples concrets.

4. Suggestiments per la pregària

1. Lectura i meditació dels Fets dels Apòstols 15,1-35. Pregària i estudi d'evangeli sobre aquest text, intentant fer-ne també aplicacions.

2. A la nostra església, que és plural, hi ha dues tendències fonamentals, els que accentuen la "comunió" i els que accentuen el "Regne de Déu". Les dues són realitats essencials per a l'Església. No es poden desqualificar. Preguar pel diàleg, la comunicació i l'entesa en el si de les nostres comunitats, moviments i esglésies. Pot ajudar la lectura d'un article de Timothy Radcliffe, que podeu trobar a la revista *Selecciones de Teología* n. 184, octubre-desembre del 2007, p. 303-312.

V. LA UTOPIA

I. Plantejament

La paraula utopia per a molta gent significa un somni de realitats excel·lents, impossible de realitzar-se. Un utòpic és aquell que no toca de peus a terra. El realisme, per contra, molts cops és tossut, i mostra com realitats que un dia van ser utòpiques, despès s'han realitzat, gràcies a la constància, a la fe, a la lluita incansable i també a vegades a la bona sort. Si considerem la nostra societat en una mirada de dos-cents anys constatarem que a aquella generació dels començaments del segle XIX moltes de les realitats que avui vivim els hagueren semblat absolutament utòpiques.

Potser resulti més encertat parlar d'utopia com un dinamisme direccional que tendeix vers una plenitud de bé que es va realitzant. No ens fixem tant en la meta com en el camí que porta cap a ella, i de la qual ja participa en el seu "com" caminar-hi. Cada cop que es fa una llei justa es dona un pas vers una justícia que caldrà anar treballant constantment. Gaudir de vacances pagades va ser una utopia per el proletariat, i també un motiu de confrontació i de lluita, fins que es va arribar a legislar el dret de les vacances pagades. Cada pas que es donava en aquesta direcció era ja la realització d'una utopia que anava passant d'un idealisme virtual a una realitat fàctica.

Hi ha una convicció de fons en el pensament utòpic, i és que el món, a pesar dels grans cataclismes humans, d'explotacions i desastres

com guerres, terrorismes i tota mena d'injustícies, va en una direcció de progrés, que evidentment pot ser frenat i fins i tot pot fracassar. Però també pot tirar endavant, i anar guanyant cotes d'humanització i de justícia. És a les nostres mans, les de la nostra humanitat, el treballar en el sentit d'un col·lapse col·lectiu o de l'èxit humà col·lectiu. Les persones que s'impliquen en el procés constructiu són les persones utòpiques. No tant perquè ja ara hagin arribat al que pensen i senten, sinó que el que pensen i senten són els motors d'un treball direccional cap a metes de justícia, llibertat, fraternitat i pau.

Els éssers humans són éssers en direcció, com vectors llançats cap a uns horitzons. Aquesta manera de ser és la nostra, la d'aquella gent capaç de prendre compromís militant per la justícia social i una política justa, fraternal, igualitària i lliure. La utopia és part de la nostra temporalitat i del profund desig de plenitud. La qual cosa no significa que necessàriament encertem en els fins i en els mitjans. També es pot donar una alienació total o parcial d'aquesta forma d'orientar la vida. Però respon a un sentit de fonda humanitat la mirada i el compromís vers un futur millor i per a tothom. Des de fa alguns anys s'ha entès aquesta expressió tan emprada actualment: "un altre món és possible", com un clam, un sentiment i un compromís vers la utopia.

En general tota militància respon a unes utopies socials, nacionals, polítiques, religioses, etc. Però la quotidianitat, el ritme dels dies i del temps, comporten una continuada recerca sobre quina és la possibilitat real que pot obrir la porta a altres possibilitats en la direcció global de la utopia. Aquesta clarividència, que generalment és el resultat del debat dialogal rigorós i freqüentment llarg, és la que va guiant els processos utòpics vers les metes immediates i finals.

2. Visió de fe

Va ser utòpic Jesús? Evidentment que tenim moltes dades en el Nou Testament que ens porten a respondre un sí contundent. Només cal recordar el missatge del Regne de Déu, que va ser un dels nuclis de la seva predicació. La seva utopia, però, no era la de les realitats impossibles, la dels somnis irrealitzables, ans al contrari, era aquella que es va fent, que ja és present en un procés que sempre va endavant. Ell mateix va insistir

molts cops que el Regne de Déu ja és enmig nostre. En la mesura que ja hi és, la utopia es va convertint en realitat. Avui estem ficats en el procés del Regne de Déu i constatem que és present, però no encara com Ell vol i desitja.

Cal aquí fer dues consideracions. La primera relacionada amb la creu i la segona amb la realització històrica del Regne de Déu.

El Regne de Déu no està a favor de la creu com si aquesta per ella mateixa fos quelcom de positiu. La creu no respon d'entrada a cap valor positiu. Per ella mateixa és absolutament negativa i absurda. En el Regne de Déu la creu és considerada com quelcom de negatiu, que mai ningú hauria de patir-la. No entra, per dir-ho així, en el Projecte. Però l'accepta quan és el resultat d'una oposició dels poders fàctics que la provoquen i la causen de la forma que sigui per evitar que el Regne de Déu es realitzi. Jesús va anar a la creu forçat pels seus enemics que el volien eliminar perquè era un perill real per al manteniment dels seus poders que explotaven a la gent. Ell va ser conseqüent amb la seva missió de cara als pobres, als explotats, als petits i al poble, per tal de comunicar confiança en el Pare, renovar les interpretacions de la tradició, col·locant en el seu centre el bé de la persona humana. Aquesta manera de ser, d'actuar i de parlar de Jesús va provocar una reacció injusta i cruel que no va parar fins a l'assassinat legal.

Ni Ell ni el Pare volien la creu per ella mateixa, però acceptaven que el Regne de Déu en obrir-se camí pot provocar una reacció injusta que porti com a conseqüència la persecució. Aleshores van ser conseqüents fins el final. I en aquesta actitud i determinació van convertir la creu en font de vida, no per ella mateixa, sinó per l'amor de Déu envers la humanitat. Si Jesús se n'hagués alliberat possiblement Déu no es podria manifestar i entendre com a Amor absolut fins a la mort tal com ara ho hem rebut precisament des de la creu. El Regne de Déu ha tingut, té i tindrà oposició des dels interessos egoistes i des de la llibertat humana quan està al seu servei. Aquesta oposició, injusta i negativa, porta i pot portar a Jesús i a molts seguidors seus, fidels a l'amor sense fronteres, a la creu. L'amor evangèlic comunica la constància de ser fidel fins aquests extrems, i converteix al crucificat en font de vida.

El segon punt de la visió de fe sobre el Regne de Déu intenta aprofundir en l'expressió, tan pròpia de Jesús, que el Regne de Déu ja és enmig nostre. Aquestes paraules anaven dirigides fonamentalment a

tota aquella gent que escoltaven Jesús i que en la immensa majoria eren pobres, malalts, explotats, marginats i pecadors. Jesús els va comunicar una alliberació que en molts casos significava una sanació, el consol del perdó, uns criteris de renovació de la pròpia vida, però sobretot la comunicació que Déu era per a ells un Pare Misericordiós que els estimava. Jesús, la seva Persona, les seves paraules, la seva acció i el seu amor eren ja Regne de Déu enmig d'aquells homes i dones tan necessitats. Com també avui constatem diàriament que la presència de Jesús significa consol, ajut, sanació, esperança, sentit de la vida i amor.

Aquesta és, per dir-ho així, la consideració del nucli del Regne de Déu: Jesús alliberador. A aquest nucli cal sumar-hi totes les dimensions històriques que s'han anat produint, i continuen produint-se, que representen els valors i la força creativa i humanitzadora en bé de la humanitat, i en especial dels sectors més empobrits. Si ho considerem a la llum de la paràbola de Jesús sobre el judici final, veiem que no cal que aquells que actuen en conformitat amb el Regne de Déu siguin conscients que ho fan en nom del Senyor i que és al mateix Senyor qui rep com feta a Ell aquella ajuda.

La vida militant en els camps socials i polítics que cerca, lluita i treballa per una major justícia, igualtat de drets humans, en augment de la solidaritat i d'una globalitat social per a tots els pobles, entra de ple en el projecte de Regne de Déu, sempre i quan els mètodes i les estratègies es corresponguin amb els valors que promou. En aquest sentit aquesta militància en molts casos es pot considerar una vertadera vocació de seguiment de Jesús, una crida a fer present en el nostre món el Regne de Déu.

3. Treball en grup

1. Revisió de vida (veure, jutjar i actuar) sobre els nostres àmbits laborals, des de la perspectiva del Regne de Déu i de la nostra vocació personal.

2. Posta en comú del projecte de vida militant de cada membre del grup o de la comunitat. Revisió, si s'escau, del projecte en les actuals circumstàncies de la nostra societat i Església.

3. Revisió i posta en comú del nostre coneixement de l'ètica social cristiana (doctrina social de l'església), principals documents, moviments, fòrums socials, dimensions de futur i responsabilitat sobre un patrimoni tan notable i actual, i també tan silenciàt.

4. Suggestiments per a la pregària

1. Meditació personal i posta en comú en pregària comunitària sobre algunes de les paràboles del Regne de Déu (al capítol 13 de l'evangeli de Mateu hi són gairebé totes).

2. Pregària sobre el cinc continents, en especial aquelles parts del planeta més desfavorides, preparant introduccions i informacions adients. També sobre els fòrums socials mundials, regionals i sectorials, i altres moviments que signifiquen un progrés humà i social.

APÈNDIX

Afegim aquí, per acabar, unes quantes reflexions pràctiques que poden ajudar a fer que l'espiritualitat esdevingui motor, creativitat, força i dinamisme de les persones creients que viuen el compromís social i polític.

I. Reflexió sobre el temps i la programació

Molts cops diem que no tenim temps per pregar, per retirar-nos, llegir i fer recés. És cert que els ritmes laborals, familiars, sindicals, de les entitats, etc., ens submergeixen en un àmbit vital en el qual ens sentim condicionats i sense el descans i la pau que necessitaríem.

Cal, però, fer una reflexió sobre la praxi del temps. Agafem com a mida un any, 365 dies, i constatarem que hi ha gran varietat de temps: dies feiners, dissabtes, diumenges, festius, ponts, vacances, baixes, dies lliures, diversitat d'estacions... Un any és tot un camí sobre el qual podem preveure alguns trets des de l'experiència viscuda. Emprant la imatge del turisme podríem dir que tenim en un any temporades "altes" i temporades "baixes". Normalment anem més neguitosos i com més ofegats en els temps alts, com pot ser d'octubre a desembre, que en els temps baixos com juliol i agost.

Pot resultar útil fer una previsió de conjunt de tot un any. Possiblement hi podrem encabir uns dies de recés espiritual, uns pocs "mini-recessos personals" d'unes hores, una certa flexibilitat de lectura programada i una valoració dels diumenges com a dia de descans, de comunitat, Eucaristia i de família.

El que és important és preveure i no deixar-ho a la improvisació segons el que vagi sortint. Evidentment, prèviament a la programació hi ha un convenciment decidit que a la nostra vida es necessita un temps per a tot, i per tant també per a l'explicitació concreta de l'espiritualitat.

Així, doncs, quan comença un any nou, o a finals de les vacances d'estiu, a l'inici d'un nou curs escolar, o en el marc d'un recés, és aconsellable fer un parada i projectar, ni que sigui virtualment, aquell elements que poden facilitar la vivència espiritual. Aquestes mesures valen tant per a una persona, com per a una parella, la família i el grup comunitari.

2. Exercicis, recessos i trobades

De tant en tant fer exercicis espirituals és un ajut molt important de renovació i recerca espirituals. Avui dia hi ha una oferta ben notable que abasta des dels exercicis d'un mes, als setmanals, en la vida corrent, o recessos espirituals de diverses formes i estils. Hi ha èpoques de la vida en què uns exercicis poden ser molt útils sobretot quan s'han de fer discerniments en funció de decisions importants.

Sobre el recessos podríem dividir-los en tres grans grups: litúrgics, propis dels moviments i personals o de parella. Molts cops el recessos litúrgics són organitzats per les parròquies, els arxiprestats o moviments amb motiu de la quaresma, de l'advent, de la pasqua... La temàtica moltes vegades no és directament litúrgica excepte quan es tracta de preparar o ajudar a viure les celebracions. Els moviments d'Acció Catòlica i similars organitzen també durant l'any alguna trobada d'espiritualitat o recés per als seus grups i membres. Finalment hi ha aquell recés que hom fa a nivell personal o de parella, dedicant un temps limitat, com una tarda, un dia, un cap de setmana, sigui a casa o en un àmbit que hi pugui ajudar, com un monestir.

3. Algunes formes de pregària personal

3.1. *Pregària sobre la vida*

Suposem que avui sí, avui tenim una estona per pregar. Possiblement al vespre, després d'un dia que ha passat de tot. La ment més que

plena, saturada. El cor no gaire distès, carregat, i amb certa indefinible nostàlgia.

Què fer, per on començar?

En primer lloc mira de tenir una postura corporal que ni et relaxi decisivament vers la son, ni et tensioni dificultosament vers l'entrada de nervis. Una postura còmoda i activa, relaxada i oberta, sostenible sense tensions. Respira a poc a poc. Experimenta l'aire que entra i surt de tu. Estàs vivint. Fantàstic! Ets una persona que respira després d'un temps ple.

En segon lloc fes-te present Déu, que habita dintre teu. Una salutació senzilla i directa a Déu: "Senyor, sóc aquí, ja em coneixes."

Pregunta't a continuació: "Hi ha alguna cosa que em neguiteja?" Alguna cosa que ara et resulta pesat, fet a mitges, vinculat per un egoisme més o menys espontani, abús d'altri, i coses per l'estil?. O, al contrari, alguna cosa de positiu, amable, generós, oblidant-te de tu, comunicatiu de joia, una dimensió responsable.

"Tinc joia dintre meu, possiblement no un esclat, sinó certa suavitat indefinible que em deixa en situació més aviat positiva?"

Dialoga sobre alguna d'aquestes realitats, que només tu saps, amb Aquell que també les sap i t'ha acompanyat fins ara. Rectificar el negatiu, apuntalar el positiu, sempre en la Presència... aquesta és la qüestió. La forma concreta de dialogar és tan personal que no estariem a l'altura si la poséssim aquí.

Hi ha alguna cosa que cal preveure? Potser per a fer o deixar de fer; encara que el més important a preveure serien les actituds, l'aire vital, la manera de relacionar-se i sentir, en el possible... un record per a les persones que estimes... una mirada al Senyor...

3.2. Lectura divina (Lectio divina)

Aquesta és una forma de pregària que ens ha arribat de la tradició monàstica.

Com indica el seu nom, es tracta d'una lectura, feta en presència de Déu, activant la pròpia fe, i que generalment pren com a text la Paraula de Déu, les Sagrades Escripures, o els comentaris que sobre elles van

fer els grans escriptors de l'Església. Aquells que en llenguatge teològic i espiritual en diuen Sants Pares, que no s'han de confondre amb els Papes.

La "lectura divina" tradicional té tres i a vegades fins quatre moments, que són: lectura, meditació, oració i contemplació.

Demana d'entrada un ambient de pau, serenitat i bon ordre. Fóra difícil de pregar en la forma de "lectura divina" si hom està neguitós i abans de fer-ho no s'ha asserenat interiorment.

Com a tota pregària hi ha una relació amb el Senyor. Ell parla des de la seva presència en el cor del que prega i mitjançant el text bíblic (Paraula de Déu), directament llegit o comentat indirectament per la lectura d'un sant pare.

1. Lectura: lenta, quasi mot a mot, deixant que entri, i fent pausa.
2. Meditació: repetició mental del que has llegit, degustació... (no és com fer una estona de meditació reflexiva, sinó anar fent que et penetri dins).
3. Oració: resposta personal en forma de breu pregària, petició, etc.
4. (Contemplació: silenci i recolliment interior i amorós).

Si tens ocasió d'anar a un monestir, cosa ben recomanable, pots demanar una major explicació i possiblement fer-ne experiència de "lectura divina". Podria ser que descobrissis moltes coses sobre la Paraula de Déu, i el teu cor es descobrís una mica més ell mateix en la relació amb Déu.

Si no pots anar-hi, de moment, prega a casa o en un lloc silenciós. Intenta de seguir els passos indicats, però amb llibertat interior, deixant que sigui el cor el que marqui el ritme de la pregària. Hi ha qui àdhuc de bon matí, quan encara el silenci és bastant normal, inicia la jornada amb una estona de "lectura divina". També al migdia o a la nit són moments bons per a altres persones. Tingues cura, sobretot, de l'entrada, i ves fent, pausadament. Al final tingues un breu col·loqui amb Jesús i un oferiment senzill i cordial.

3.3. La pregària de Jesús

Aquesta forma de pregar ve de l'orient. Diuen que de Rússia. Hi ha una llegenda preciosa d'un pelegrí que va passar la seva vida cercant una forma de pregar que tingués continuïtat tant de dia com de nit, que pogués arribar a pregar sempre. I la va escoltar de llavis d'un vell mestre que amb poques paraules li va transformar el cor.

És molt fàcil i es pot fer a qualsevol lloc i ambient. En diuen la “pregària de Jesús” per dos motius, en primer lloc perquè és a Ell a qui es dirigeix, i en segon lloc perquè respon a un desig que Jesús fa manifestar: “Pregueu sempre”.

És una pregària que a poc a poc es pot fer tan normal que arribi a ser com un amable ambient en què el cor respira la presència del Senyor. També es presta a fer un silenci d'acollida per poder rebre la seva moció.

Per practicar-la es pot seguir la pauta següent:

1. Fixar-se en primer lloc en el ritme de la pròpia respiració. Inspirem i expirem aire, que envaeix els nostres pulmons de forma acompassada i fins rítmica.
2. Mentalment i des de dintre quan inspirem li diem a Jesús: “Senyor, Jesús”. També, si estem sols li podem dir baixet amb mots.
3. Quan traiem l'aire diem mentalment: “tingués pietat de mi”.
4. És una petició que li feien els malalts, els pobres, els necessitats i els últims. És humil, pot anar esdevenint amorosa.
5. Seguint, doncs, el ritme de la respiració anem repetint la pregària, mirant de dir-li, que no sigui una rutina.

Cal advertir algunes coses:

- a) Pots modificar la fórmula, dir per exemple: Senyor, ajuda'm a tenir fe. Senyor, augmenta la meva fe. Senyor, només Tu tens paraules de vida eterna. Dona'm d'aquella aigua. Jesús t'estimo... i moltes altres que són a la Bíblia o pots tu mateix inventar des de dintre teu.
- b) A vegades pots fer silenci. Respirant, sense dir res, ja li ho dius tot. Deixa espais de silenci, per si Ell també vol, a la seva manera, sumar-se al diàleg.

- c) Molt interessant a l'hora d'anar a dormir, en nits d'insomni, a primera llum del matí, en els transports públics, prenent un cafè o tot caminant pel carrer o per la natura.

3.4. La meditació

La meditació és una forma molt freqüent de pregar i que gaudeix d'una llarga tradició. Breument recordem el grans trets de la meditació inspirada en l'espiritualitat dels exercicis.

1. Un lloc i un temps idonis. Un lloc el més tranquil i silenciós, dintre de les possibilitats reals. Que tingui cert ordre, que ens hi trobem bé i que hi hagi una certa previsió de no ser interromputs. Desconnexió telefònica, etc. Gaudir d'un cert temps; almenys, preveure-ho així. Des de un mínim d'un quart d'hora en endavant.

2. Preparació. Postura relaxada. Cuidar d'entrada el ritme de la respiració. Començar fent una breu pregària com aquesta, més o menys: "Senyor, jo crec que ets en mi, t'ofereixo tots els meus pensaments, sentiments i accions i et demano que durant el temps de pregària m'ajudis amb la teva llum i el teu amor."

3. Breu lectura del text. Normalment per meditar acostumem a tenir un text, especialment de la Paraula de Déu. Molts mediten alguna de les lectures del dia, altres fragments, i fins altres textos de llibres escollits. Es fa, doncs, una lectura d'un fragment, lenta, quasi paraula per paraula, mirant d'entendre bé el contingut, en el possible.

4. Reflexió meditativa. Seguidament em pregunto sobre si aquell text comunica alguna cosa que tingui relació amb Déu, amb la meva vida, amb la vida d'altres, amb la nostra societat, la comunitat o el sentit general de la vida. Si realment tinc alguna llum hi vaig pensant, i potser prenent alguna nota escrita, en el cas de que m'ajudi a no dispersar-me.

5. Pregària. Aquelles coses que hagi trobat o que m'hagin il·luminat d'alguna forma les converteixo en pregària espontània amb el Senyor, donant gràcies, demanant, fent algun projecte o propòsit, callant en la seva presència...

6. I així anar fent. Torno a llegir, torno a reflexionar, mirant d'aplicar-ho a la pròpia vida, torno a pregar. Al final del temps dono gràcies, faig alguna

ofrena, li demano que si vol em deixi sentir una mica la seva companyia i reviso molt breument com m'ha anat a la meditació. Pot ajudar prendre alguna nota o fer un resum.

3.5. La contemplació

Nota prèvia 1. Entenem aquí per contemplació aquella que es fa sobre la vida de Jesús, especialment sobre esdeveniments, curacions, crides, fets... El mot contemplació és molt general i ara ens cal concretar una forma determinada.

Nota prèvia 2. Aquells fets de la vida de Jesús tenen molt a veure amb la nostra persona i la nostra vida. Hi érem a la intenció de Déu, i per això van ser inspirats per el Sant Esperit, també per tal que un dia ens arribessin.

La imaginació pot ser un mitjà tant o més bo que la reflexió per accedir a Déu. Els artistes han deixat infinites mostres de fe i pietat en obres que encara que no eren fotos reals diuen molt dels valors i els sentiments de Jesús.

Contemplem a la nostra ment imaginativa el que estimem i el nostre amor creix precisament per la contemplació.

Com fer-ho?

1. Ambientació. Lloc tranquil, recolliment físic i psíquic. Respiració pausada. Evitar interferències externes i internes en tant que sigui possible. Acte de fe en la presència del Senyor dins nostre.

2. Ell comença. El fet de la vida de Jesús que vaig a contemplar és ja un inici de la mútua relació. Ell comença el diàleg en el moment que llegeixo o recordo un fet. Per exemple la conversió de Zaueu.

3. Imaginació creativa. Imagino amb els ulls tancats aquell fet. Començo pel més extern, com ara els carrers, el soroll de la gent, com van vestits... després contemplo les persones centrals, des del seu exterior fins als seus sentiments, ansietats, recerques... Escolto els mots, veig les mirades i entenc el que està passant a dintre seu.

4. Fer-m'hi present. De la contemplació memorística passo a fer-m'hi present, com si hi fos en aquell moment. Em situo a dintre de l'escena (també va ser inspirada per a mi). Tinc un cert dret a ser-hi per la gràcia

de Déu. El que escolto, miro i sento, m'ho escolto, m'ho miro i m'ho sento. No serà que la Paraula vol parlar-me, vol mirar-me i es vol fer sentir dintre el meu cor?

5. *Fixar-se sobretot en Jesús.* Ell és el centre, no el perdo de vista ni de l'escena ni de la meva realitat. Intento entendre els seus sentiments, emocions, dubtes, intencions i amors. És subjectiu, és clar. Sóc subjecte i tot ho visc subjectivament; no pot ser d'altra manera. Però per la meva subjectivitat Ell entra a la meva vida. Com, si no?

6. *Aplicacions i comunicació.* Possiblement entenc que puc deduir alguna conclusió o aplicació per a la meva vida. També em comunico amb Ell amb breus mots o obrint el secret interior. Podria ser que sigui Ell el que d'alguna manera m'inviti a certa comunió més enllà dels mots. Em deixo portar i, si cal, seduir.

7. *Acció de gràcies.* Sempre quan el temps de la contemplació acaba li dono gràcies, faig un breu repàs de com ha anat tot i inicio la tasca següent... a la feina, atendre els clients, sortir amb un amic o la parella, agafar el metro o iniciar un treball sindical o professional... sabent que tot és continuació d'una presència real de Déu en mi.

NOTA CONCLUSIVA

Hi ha una expressió en la tradició espiritual ignasiana que concreta de forma molt senzilla el que volem comunicar mitjançant aquestes planes: ser contemplatius en l'acció, ser actius en la contemplació. Contemplar o actuar són dos moments d'una mateixa realitat. La unió amb Déu que s'alimenta de l'espiritualitat i porta a ella, renovant contínuament el nostre esperit, és la que ens condueix a l'acció. En el nostre cas i carisma concret l'acció militant social i política. Acció i contemplació, vida activa i espiritualitat no són dos móns superposats i mal relacionats, sinó dos moments d'una mateixa realitat, el seguiment de Jesús. El temps de pregària, meditació, silenci i contemplació, la vida litúrgica que fa present el Misteri de Déu en la comunitat, s'han de nodrir de les realitats de la vida. L'acció militant ens porta a l'espiritualitat, la nodreix, la fa oració, l'alimenta i li comunica una dimensió realista i encarnatòria. I també, per altra banda, l'espiritualitat, el silenci, la contemplació, la celebració ens obre la finestra personal i comunitària vers la vida, la nostra, la dels altres i la del món. Contemplatius en l'acció.

Números publicats en aquesta col·lecció:

- 1 **L'autenticitat militant** - Teodor Suau
- 2 **Jesucrist fa possibles l'home i la dona nous i els impulsa a l'evangelització** - Xosé A. Miguélez
- 3 **L'estudi d'evangeli** - Florenci Costa
- 4 **La revisió de vida** - Josep Soler Llopart
- 5 **L'evangelització** - Julio Lois
- 6 **Ser responsable a l'ACO** - Comissió de Formació
- 7 **Acollir la persona en la seva dignitat de filla de Déu**- Oriol Xirinachs i grups de revisió de vida de l'ACO
- 8 **Llegir els evangelis avui** - Agustí Borrell
- 9 **Ser militant avui** - Diversos autors
- 10 **50 anys: l'experiència actual de l'ACO** - Divuit testimonis
- 11 **El retrat del moviment. Reflexions arran de l'enquesta realitzada als militants de ACO**
- 12 **Ser consiliari o consiliària a l'ACO** - Comissió de consiliaris
- 13 **Viuem en Déu. Record dels nostres difunts** - Diversos autors
- 14 **L'evangeli de Marc. El camí del deixeble de Jesús** - Josep M. Soteras
- 15 **En què creiem?** - Josep Lligadas
- 16 **Els infants: obrir portes i preparar camins** - Jaume Gubert
- 17 **La política, per al bé de tothom** - Diversos autors
- 18 **Fer revisió de vida a l'ACO** - Oriol Garreta
- 19 **Militància sociopolítica i espiritualitat** - Jesús Renau